

O señal d'Aragón. A berdat sobre o señal reyal d'Aragón

Catalans, balenzianos, balears y aragoneses tenemos alazetalmén un mesmo señal autonomico encara que con chiquetas bariacions. As cuatro comunidaz s'identifican con o señal cuatribarrato, u siga, cuatro franchas royas sobre fundo amariello.

Belunas d'istas comunidaz han creyato leyendas sobre l'orichen anzestral de dito Señal. Pero, ¿cuála ye a berdá estorica d'iste símbolo tan aragonés?

POSIBLE ORICHEN

Sancho Remírez, segundo rai d'os aragoneses, fa un biache ta Roma, riende basallache a o Papa y íste lo nombra o suyo portastandarte. En ixa epoca as colors d'o papato yeran royo y dorato, as de más gran balura en a terminolochía eraldica.

En Daroca s'alza una umbela basilical con as colors roya y amariella papals, y en Salamanca, se saca en prosezión ta l'Alcorpus unatra identica. Iste podreba estar l'orichen d'o señal d'o rai d'os aragoneses, pero no podemos afirmar cosa que siga documentata.

ORICHEN ZIERTO

L'orichen zierto d'o señal cuatribarrato se puede documentar en o rainato d'Alifonso II d'Aragón "o Casto" (1162 - 1196), pos asinas amanixe en as monedas que él cudiba. Bi ha atra curiosidá en iste rainato y ye a siguién: Dica Alifonso II toz os rais s'apellidaban, rex Aragonensium (rai d'os aragoneses) y dimpués d'iste rai empezian a nominar-sen, rex Aragonensis (rai d'Aragón).

O cambeo ye senificatibo, pos emezipia a reconoxer-se un territorio como propio.

Puede afirmar-se -siguindo ista mesma lochica- que con o tiempo, o que yera simbolo presonal d'o rai pasa a estar señal de dinnidá, o Señal Reyal, y dimpués señal nazional, ye dizir d'o territorio, pero sin tresbatir o premitibo senificato. En os armorials de toda Uropa, o señal cuatribarrato ba asoziao t'a Casa Reyal d'Aragón. Resumindo, o señal cuatribarrato escomenzó estando Señal Presonal d'o rai, dimpués n'estió d'a Casa suya, ta rematar estando señal Nazional d'os diferens territorios d'a Corona.

DIFUSIÓN D'O SIÑAL

En o siglo XIII, Chaime I conquista Balenzia y Mallorgas; podeba aber integrato istos nuevos territorios en Aragón y en Cataluña, sin dembargo no lo fizo. O rai creyó dos nuevos territorios con ran de raino, alazetato en a dibisión d'a potestá reyal, ye dizir, que prozeden d'a Casa d'Aragón y emplegan as mesmas colors de dinnidá que a Casa Reyál d'Aragón.

O mesmo escaize con as conquistas d'o Mediterraneo (interpresa d'a Corona) que, independienmén de quí las reyalize festicamén, o simbolo que las identifica ye o Siñal Reyál d'a Casa d'Aragón, simbolo que encara no ha adoutato Cataluña como beyeremos más ta debán.

Con a unión monarquica d'as Casas d'Aragón y Castiella, amanixe un escudo en o que se reflexan os simbolos distintibos d'as dos Casas, -o escudo d'os Rais Catolicos-, pero en ista epoca no bi ha un siñal ni un escudo d'España encara.

En o escudo d'os Rais Catolicos as barras representan a Casa d'Aragón. En Cataluña, a cruz de San Chorche ye o emblema d'a Generalitat, en Balenzia a ziidá sobre ondas de mar y en Mallorgas o castiello con u sin a palma.

CATALUÑA S'ENCORPORA EN 1701

Cataluña en as suyas estituzions nazionals que son y yeran, as Cortes y a Generalitat, utilizaba como simbolo a cruz de San Chorche, asinas costa en os libros de ditas estituzions, dica que en 1701 as Cortes Catalanas adoutan boluntariamén o siñal d'a Casa d'Aragón, sin garra imposición. Encara o 12 de chulio de 1713 os "Diputats del General del Principat de Catalunya", suscriben un documento con a cruz de San Chorche en o que istan a os lugars a mantener-sen fidels a l'archiduque Carlos. Por o tanto, podemos dizir que ye a partir d'o sieglo XVIII cuan as barras representan en o escudo d'España, tamién a Cataluña, como nazionalidá.

PERIGLO DE DESAPARIXIÓN

En o siglo XIX con a plegada ta o trono d'España d'a Casa de Saboya se preduz un escaizimiento que autiba o nazionalismo aragonés. O rai don Amadeyo retira d'o escudo d'España as barras d'Aragón ta clabar-ie as d'a suya Casa Reyál de Saboya.

Solo que os aragoneses reaizionan; diz que bi abió dica contornillos, y ye Chuaquín Costa qui encapeza a quexa dizindo:

"As barras son l'alma en o escudo d'España; o buedo que ellas dixan no s'imple con dengún escudo d'a Tierra, porque l'alma d'Aragón es inmensa... Ayere mos furtón as libertaz; güei mos furtan os remeros."

O Señal d'España amanixe en o rainato de Carlos III, en primer puesto, solo que ta distinguir a las suyas naus. En 1785 esliche como pabellón un señal semellán a o que Alfonso V o Magnanimo, rei d'Aragón, eba portato ta Nápoles. Iste señal ye adoutato dimpués por o exercito en 1843 y se torna en o señal nazional d'España.

O ESCUDO D'ARAGÓN

Muito menos conoxito -popularmén- que o señal, no dentra en garra polemica. Amanixe por primer begada en a suya confeguración autual en l'añada 1499, en a portalada d'una Coronica d'Aragón que escribe ta Fernando o Catolico o flaire Gauberto Fabrizio de Bagad.

Se reconoxe ofizialmén l'añada 1612 por meyo de cudizions de monedas u en os escudos d'a Deputación Cheneral d'Aragón. En l'añada 1921 a Reyal Academia d'a Estoria española opina en a suya fabor y en l'añada 1978 s'encorpora de nuebas como simbolo ofizial d'Aragón a trabiés d'o Estatuto d'Autonomía Aragonesa.

O Chustizia d'Aragón emplega o escudo de Bagad de 1499, que en cuentas de corona ubierta, porta un anchel proteutor.